

Hea klient!

Kui palju võis olla 2004. aasta aprillis neid inimesi, kes hoides käes JKK Sõnumeid, pidasid seda naljaks? Sellele küsimusele ei oska keegi täpselt vastata, aga kolme aasta jooksul ilmunud 12 numbrit tõestavad, et nali see kindlasti ei olnud.

Nalja tegemise asemel oli meie eesmärgiks tutvustada teile lähemalt Jõudluskontrolli Keskuses toimuvat, juhtida tähelepanu uuendustele ja olulistele asjadele, selgitada jõudluskontrolliga seotud teemasid ja vahelduseks ka muhedat nalja teieni tuua. Aasta alguses toimunud küsitlus näitas, et üldiselt on meil see õnnestunud, kuid kohati on teie ootused suuremad. Kindlasti üritame teie soovidega arvestada ja tulevikus teid huvitavatel teemadel JKK Sõnumites või infolehtedes kirjutada.

Hoides käes jälle aprilli numbrit, mis maagilist 13ndat numbrit kannab, siis loodetavasti ei võta seda keegi halva naljana. Tõsiselt teemasid tuleb kindlasti tõsiselt võtta ja tagasivaadet 2006. aastasse võib uskuda. Kuid traditsiooniliselt on aprilli numbrisse ka väike nali peidetud, mis vaheldust pakkuma peaks.

Soovin kõigile rõõmsat naljakuud!

Kaivo Ilves
Jõudluskontrolli Keskuse direktor

Uudised**2006. aasta parimad veisekasvatajad**

Maaelu Edendamise Sihtasutus (MES) valib parimat piima- ja lihaveisekasvatajat koostöös Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu, Veterinaar- ja Toiduameti, Jõudluskontrolli Keskuse, Eesti Maaülikooli Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituudi, Eestimaa Põllumajandustootjate Keskliidu, Eestimaa Talupidajate Keskliidu ja Põllumajandusministeeriumiga. Kui varem

valiti parimaid piimakarjakasvatajaid kahes grupis, siis sellest aastast valitakse parim piimakarjakasvataja ja parim lihaveisekarjakasvataja.

2006. aasta parimaks piimakarjakasvatajaks tunnistati **Ahto Vili (Torma Põllumajandusosaühing)** Jõgevamaalt ja parimaks lihaveisekarjakasvatajaks **Leino Vessart (OÜ Karitsu Rantšo)** Raplamaalt.

2006. aasta jõudluskontrollist

1. jaanuaril 2007 oli jõudluskontrollis 99 596 lehma, mis moodustab 91,5% Eesti lehmadest. Jõudluskontrollialuseid piimakarju oli 1475. Keskmine lehmade arv karjas oli 67,5 lehma.

2006. aasta oli tulemuslik. Aastalehma kohta saadi 6862 kg piima. Maakondadest oli parim Põlvamaa 7715 kg-ga. Kahes karjas saavutati aastalehma toodanguks üle 11 000 kg piima: Lea Puuri Õunapuu talu lehmad lüpsid 11 907 kg ning OÜ Põlva Agro lehmad 11 145 kg piima. Suurima laktatsiooni piimatoodangu lüpsis EHF lehmadest Haavi – 16 794 kg, EPK lehmadest Loodi – 13 593 kg (mõlemad OÜ Põlva Agro), EK lehmadest OÜ Sarapiku Piim lehm Põnna – 9395 kg. Avo Kruusla lehm Õuni püstitas eesti punast tõugu lehmade eluajatoodangu rekordi – 96 539 kg.

2006. aastal pöörati JKKs suurt tähelepanu elektroonilise teenuse arendamisele. Loomapidajate seas said kiiresti populaarseks kontroll-lüpsi tulemuste edastamine Vissukese kaudu ja subkliinilise ketoosi võimalikku esinemist näitav analüüs.

Sigade jõudluskontrollis oli 1. jaanuari 2007. a seisuga 43 karja ja 17 380 siga. Viljakamad emised olid Ermo Sepa talus, kus elusalt sündis 11,9 põrsast pesakonnas. Kõige rohkem põrsaid pesakonnas võõrutati OÜ Pihlaka Farmis – 11,5. Sama farm oli ka emiste kasutamise efektiivsusest parim – karja keskmine toodanguindeks oli kõrgeim (25,5). Parimad emised viljakuse suhtelise aretusväärtuse järgi olid AS Ruixi Mõisas – 105,7, jõudluse suhtelise aretusväärtuse järgi OÜ Estpig Tännassilma farmis – 117,2.

Sigade jõudluskontrollis oli pöhirõhk suunatud andmete kvaliteedile. Loodi sigade põlvnemisandmete elektroonilise edastamise võimalus loomade müümisel ühest karjast teise. Rakendatud on andmete õigsuse kontroll kolmel tasandil – andmete sisestamisel Possusse, andmete kandmisel andmebaasi ja andmebaasis andmete vahel tekkivate seoste alusel. JKK ja ETSAÜ ühistööna valmis seemendusjaama kultide info dünaamiline avaldamine JKK andmebaasist aretusühistu koduleheküljel. Sellised uuendused on vähendanud ebaloogiliste andmete arvu miinimumini.

Uuendused

Esimesena Eestis võttis lüpsirobotid kasutusele AS Pakar Harjumaal 2006. aastal. Jõudluskontrolli toodanguarvutamine vajab robotlülpsil erikäsitlust. Kontrollpäeva (24 tunni) piimatoodangu, piima rasva-, valgu- ja karbamiidisalduse ning somaatiliste rakkude arvu arvutamisel lähtume ICARi (Rahvusvahelise Jõudluskontrolli Komitee) soovitustest. Kontrollpäeva piimakoguse täpselt hindamiseks vajame vähemalt

14 viimase lüpsi algusaega ja lüpsikogust. Piimakomponentide sisalduse määramiseks on vaja võtta üks piimaproov. Kontrollpäeva piimaalgu- ja karbamiidisaldus ja somaatiliste rakkude arv võetakse võrdseks selle ühe proovi analüüsitulemustega. Rasvaprotsendi hindamiseks kasutame hollandlaste (Peeters, Galesloot) poolt väljatöötatud regressioonvõrrandit. Võrrandi rakendamiseks on vaja teada

piimaproovi rasva- ja valgusisaldust, ajavahemikku kontroll-lüpsi ja sellele eelneva lüpsi vahel ning ajavahemikku kahe kontroll-lüpsile vahetult eelneva lüpsi vahel, piimakogust proovivõtul ja sellele eelneval lüpsil, päevi laktatsiooni algusest, laktatsioonikorda, proovivõtu kellaaega ja kuud.

Vastavalt kokkuleppele ei ole JKK-l õigust regressioonivõrrandit avaldada.

Lihapullide testimine Märjal

Lihaveisekasvatuse Eestis areneb jõudsalt. Kasvab lihaveisekasvatavate arv, pidevas tõusus on lihaveiste arv ja ühes sellega kasvavad lihaveisekasvatavate vajadusedki. Eesti Tõuloomakasvatavate Ühistu, vastutavana kogu toimiva lihaveiste aretus- ja jõudluskontrolli töö eest, püüab pakkuda igakülgset abi selleks, et lihaveisekasvatuse areneks. Üheks taoliseks abiks on lihapullide testimine. Kuigi Eestis veel lihapullide geneetilist hindamist ei tehta, on vajalik teada saada kasvukiiruse, söödakasutuse jms näitajad. Farmeritel on olnud palju probleeme, et hinnalised pullid, keda erinevatest farmidest ostetud, on osutunud halbadeks hüppajateks, nad ei tunne emasloomade vastu huvi ja nende sperma kvaliteet on olnud halb. Ka nende probleemidega üritatakse testimise käigus tegeleda. Siit formuleeruvadki testimise eesmärgid meie tingimustes:

1. selgitada pullide kasvukiirus ühtsetes pidamis- ja söötmingimustes;
2. sperma kvaliteedi kontroll;
3. võrrelda erinevate tõugude kasvukiirust võrdsetes tingimustes.

Möödas on esimene testimine 2006. a, mis meie jaoks oli esmakordne kogemus. Täna on käimas teine samalaadne Tartumaal Märjal. Kuidas siis pullid testimiseks valitakse? Selle töö eest vastutab lihaveiste aretusspetsialist, kes valib põlvnemise, tõugude vajaduse ja massi-iibe alusel välja erinevat tõugu lihapullid. Millist tõugu ja kui palju, seda näitab talle turuvajadus ehk milliseid tõuge ja kui palju farmerid rohkem vajavad. Kui esimesel aastal oli testis 10 lihapulli, siis sel aastal on see arv juba 19. Kasvab lihaveiste arv, kasvab ka nõudlus kvaliteetse sugupulli järele. Valik arutatakse läbi aretusosakonna juhataja ja juhtkonnaga, mispeale pullid jaama ostetakse. Valiku tegemisel arvestatakse kasvataja, nii pulli omaniku kui ka võimalike uute omanike, vajadusi ja huve. Enne ostmist tuleb loomadele teha ranged veterinaaruuringud: leukoos, leptospiroos, brutselloos, IRT. Mida paremini uuritud loom on, seda parema

ülevaate loomade tervisest ja võimalikest haigustest saame. Range veterinaarkontroll on soovitus igale loomamüüjale ja igal looma ostjal on õigus nõuda erinevate haiguste uurimist enne looma ostu. Iga müüdava loomaga peab kaasas olema veterinaartõend.

Üritame jõuda sinnani, et jaamas oleksid sarnase vanusega ja võimalikult ühetaolistes tingimustes kasvanud loomad. Jaamas jälgitakse lihapulle pidevalt. Kontrollitakse, et loomad oleksid terved. Igakuiselt loomad kaalutakse, arvutatakse massi-iive. Loomi söödetakse sarnase ratsiooniga kogu testperioodi vältel. Seetõttu on alla 1 kg juurdekasv kuu jooksul mittesoovitav. Kui nii on, siis otsitakse põhjust. Tavaliselt testperioodi esimestel kuudel on loomad, eriti lihloomad, stressis. Seetõttu kannatab ka massi-iive. Tavaliselt teostatakse esimesel kuul ka erinevaid veterinaartoiminguid nagu vereproovid, ninarõngaste panemine jms, see süvendab loomade stressi veelgi. Teisel ja kolmandal kuul aga kõik stabiliseerub, loomad on harjunud ja massi-iibega saab kõik korda.

Lähemalt seni saavutatud tulemustest (vt tabel 1).

Esimesse testimisse osteti kokku 10 lihapulli: 3 herefordi (Hf), 2 simmentali (Si), 2 limusiini (Li), 2 šarolee (Ch) ja 1 heleda akviteeni (Ba) tõugu pull. Loomade keskmine vanus oli 255 päeva, kõikudes vahemikus 221 – 276 päeva. Testi tulles oli vanim loom simmentali tõugu pullik ja noorim hereford. Testis veedeti keskmiselt 148,5 päeva (137 – 147 päeva).

Loomade keskmine sünnimass oli 43,9 kg (38 – 51 kg). Raskeima sünnimassiga oli herefordi pull ja kergeima massiga šarolee pull. Ostmisel oli keskmine kehamass 295,4 kg (227 – 348 kg), kusjuures raskeim loom oli limusiini ja kergeim herefordi tõugu pull. Keskmiseks lõppmassiks kujunes 488,8 kg. Raskeim oli šarolee pull (541 kg) ja kergeima massiga herefordi pull – 409 kg. Keskmiseks juurdekasvuks pullide jaama ostmisel oli 986 g (750 g – 1110 g). Paremini oli kasvanud herefordi pull nr 5396696 – 1110 g. Juurdekasv testperioodil oli

Tabel 1. Lihapullide testimistulemused 06.12.2005 – 29.05.2006

	Tõug	Loomi	Vanus ostmisel päevi	Testis päevi	Vanus testi lõpus 29.05.	Sünni-mass	Mass ostmisel	Lõpp-mass	Juurde-kasv ostmisel	Juurde-kasv testil	Juurde-kasv üldse
5396696	Hf		227	174	401	48	300	532	1110	1333	1207
6717667	Hf		248	153	401	41	227	409	750	1190	918
6717599	Hf		221	153	374	51	254	469	919	1405	1118
	Hf	3	232	160	392	46,7	260,3	470	921	1311	1080
6717926	Si		276	153	429	42	280	491	862	1379	1047
6717964	Si		237	153	390	42	300	505	1089	1340	1187
	Si	2	256,5	153	409,5	42	290	498	967	1360	1114
6712068	Ch		268	144	412	38	326	541	1075	1493	1221
6536626	Ch		254	144	398	39	300	485	1028	1285	1121
	Ch	2	261	144	405	38,5	313	513	1052	1389	1172
5896844	Li		274	137	411	45	348	502	1106	1124	1112
5896820	Li		273	137	410	45	320	475	1007	1131	1049
	Li	2	273,5	137	410,5	45	334	488,5	1057	1128	1080
5896851	Ba		272	137	409	48	299	479	923	1314	1054
	Ba	1	272	137	409	48	299	479	923	1314	1054
KOKKU		10	255	148,5	403,5	43,9	295,4	488,8	986	1302	1103

1302 g (1190 – 1333 g), millega võis igati rahule jääda. Pullide kogujuurdekasvuks elu jooksul kujunes 1103 g.

Tõugude keskmisi vaadeldes saime alljärgnevad tulemused: raskeima sünnimassiga oli akviteeni pull (48 kg), kergeimad olid šarolee pullid (38,5 kg). Lõppmass kujunes kõrgeimaks šarolee pullidel (513 kg) ja väikseimaks jäi akviteeni pulli mass (479 kg). Nii testperioodi kui ka kogu elu juurdekasv oli suurim taas šarolee pullidel (1389 ja 1172 g). Madalaim juurdekasv elu jooksul oli akviteeni tõugu pullil (1054 g) ja madalaim juurdekasv testperioodil oli limusiini tõugu pullidel (1128 g).

Teisest testimisest, mis algas 22.12.06 saame kokkuvõtted teha alles kevadel, kuid üht-teist saab öelda juba praegu. Kokku osteti 19 pulli: 5 aberdiin-anguse, 5 limusiini, 4 herefordi, 3 šarolee, 1 heleda akviteeni ja 1 simmentali tõugu pull. Keskmiselt olid loomad 267 päeva vanad ehk 12 päeva keskmiselt vanemad kui esimese testperioodi loomad. Vanim loom oli testi tulles noorimast

90 päeva vanem. Keskmine mass loomade ostul oli 288,4 kg, mis on eelmise testiga võrreldes peaaegu sama (-7 kg). Ostetud loomad kaalusid sündides 43,5 kg, mis on samuti võrreldav eelmise testiga (-0,4 kg). Viimane kontrollkaalumise oli 26.02.2007, kusjuures keskmine mass oli 387,5 kg. Seega on loomade testperioodi massi-iive 1502 g ja kogu elu keskmine massi-iive 1054 g. Tulemused annavad ülevaate, et teise testperioodi näitajad võivad olla paremad esimese omadest.

Taoline on elu testjaamas ja testi tulemused annavad igati alust arvata, et normaalsete söötmis- ja pidamisingimuste korral on võimalik saavutada häid tulemusi lihavesikasvatases.

Tõnu Põlluäär
Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu
tõuraamatu- ja aretusosakonna juhataja

Eestis tuleb esmakordselt lihatõugu pullide näitus-oksjon

Eesti lihavesikasvatajatel on hakanud hästi minema. Kui aastaid üritas Eesti Lihavesikasvatajate Seltsi juhatus sõlmida lihatõotlejatega lepingut, et saada paremat hinda ja ka vastavalt lihavesi kaubamärgiga turule minna, siis takistuseks oli vähene loomade arv.

Tabelis 1 on näha puhtatõuliste ja ristandlihavesi üldarvu tõus PRIA andmetel.

Tabel 1. Puhtatõuliste ja ristandlihavesi üldarv

Tõug	01.08.03	17.03.04	30.06.04	01.01.05	01.05.05	28.11.05	22.08.06	14.02.07
Hereford	3052	3418	3946	3878	4352	4709	5573	5238
Limusiin	2364	2849	3566	3603	3944	4224	5192	5087
Aberdiin-angus	2343	2880	3456	3629	4107	3991	5228	5215
Šarolee	192	262	324	301	326	412	551	607
Šoti mägiveis	121	131	160	171	198	269	431	474
Piemont	100	106	104	108	129	204	274	292
Akviteeni hele	3	9	67	123	162	201	258	299
Belgia sinine	1	2	3	15	55	122	245	344
Simmental	-	14	19	38	51	129	232	284
Dekster	-	2	2	6	6	8	4	5
Gallovei	-	-	-	-	-	-	-	4
Kokku:	8174	9671	11 645	11 872	13 330	14 271	17 988	17 849
		+1497	+1974	+227	+1458	+941	+3717	-139

1. novembril 2005 sõlmiti lõpuks pikkade läbirääkimiste tulemusel kolmepoolne varumisleping Rakvere Lihakombinaadi, Eesti Lihavesikasvatajate Seltsi ja Estonian-ACB-Vianco vahel, kus esialgseks loomade arvaks oli 40 vähemalt 50% veresusega lihavesi kuus. Nüüdseks soovib Rakvere Lihakombinaat juba 300 looma kuus. See on juba päris tõsine väljakutse. Et lihakombinaadis saada paremat lihakusklassi (SEUROP), peab rohkem rõhku panema kvaliteedile. Seda saab teha eelkõige õige tõu valikuga, hea sugupulli kasutamisega karjas ja tasemel söötmisega. Eestis on saadaval üsnagi arvestatav arv puhtatõulisi sugupulle. Nüüd on paras aeg ka pullide kvaliteedile rõhku panna, mitte et iga puhtatõuline pull läheb karja sugu tegema, vaid tuleb teha valik. Samuti valida tõug, mis annab kvaliteetsemat liha või millise tõuga on tapasaagis suurem. Selleks on loodud teist aastat ka Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu juurde testpullide

grupp, et selgitada võrdsetes pidamis- ja söötmingimustel parimad loomad.

Mujal maailmas on traditsiooniks korraldada kevadel, enne paaritusperioodi algust tipp-pullide oksjon. Seetõttu on selline plaan ka meil. Kuid kas meie lihavesikasvataja on valmis oksjonilt sugupulli ostma? Selleks korraldab Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu, Eesti Lihavesikasvatajate Selts ja OÜ Estonian-ACB-Vianco esmakordselt Eestis suure näitus-oksjoni. See toimub 12. mail 2007. a Võrumaal Sännas avatavas Estonian-ACB-Vianco OÜ

põllumajandusloomade kogumiskeskuses.

Oksjonile tulevad hinnatud noorpullid Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistust, vanusega 13-15 kuud, aretuspullid (vahetuse eesmärgil) vanusega 4-8 aastat ning imporditud tipp-pullid.

Kuus põhjust miks tulla oksjonile ostma/müüma vahetama pulli.

- Oksjonil osalevad pullid on veterinaarselt uuritud ja terved.

- Hinnatud on jõudlus ja välimik.

- Loomade põlvnemine on kontrollitud.

- Oma silm on kuningas – loomaomanikul on võimalus näha erinevaid pulle ja teha oma valik.

- Võimalus saada ettekujutus Eesti lihavesikasvatuse tasemest ja anda sellega ka hinnang oma karjale.

- Võimalus suhelda teiste lihavesikasvatajatega ja omandada väärtuslike teadmisi ja kogemusi.

Kui Teil on karjas hea sugupull ja soovite uut pulli osta/müüa või vahetada, võtke ühendust kindlast hiljemalt 16. aprilliks.

Kõigile oksjonit puudutavatele küsimustele vastavad lihavesi konsulendid: Airi Külvet, tel 5342 4274, airi@eav.ee ning Reet Toi, tel 516 5422 reettoi@hotmail.ee.

Reet Toi
Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu
lihavesi aretusspetsialist

JKK uus teenus

Vastu tulles mitmete meie meesklientide soovidele alustab JKK selle aasta aprillist meeste jõudmisandmete kogumist. Projekti eesmärgiks on koostada andmebaas neist eesti meestest, kes jõuavad. Andmebaasi R-ossa kantakse nende meeste andmed, kes ei jõua või lihtsalt ei taha.

Eelmise aasta teises pooles läbi viidud pilootprojekti kontrollmõõtmiste tulemused näitasid, et meeste jõudmine sõltub põhiliselt tõust, vanusest, motivatsioonivormist ja tahtejõust. Et pisut illustreerida pilootprojekti tulemusi, toon siinkohal ära väljavõtte 01.01.2006 katseprotokollist:

1. Ants Tartumaalt jõudis tööle alles kell 9.15.
2. Ülo Pärnust jõuaks ära süüa 7 sardelli, oleks vaid õlut.
3. Mart Harjumaalt enam ei jõua.
4. Otto Valgast jõudis põgeneda.
5. Villu Jõgevamaalt jõuaks küll, aga ta ei viitsi.

Meie uue teenusega tutvuda ja oma jõudmisandmeid sisestada saate aadressil www.jkkeskus.ee/joudevmees/. Kõik jõudmisandmete kogujad peavad omama vastavat tunnistust, mille väljastavad JKK spetsialistid siis, kui jõuavad.

Meeldivat koostööd soovides,
Jõu-An Ikka
Projektijuht

JKK Sõnumite küsitlus

Jaauarikuu JKK Sõnumite vahelt leitud küsitluse täitis ja tagastas JKKle 245 inimest. Saime küsitlusest palju asjalikke ja huvitavaid ettepanekuid ning teemasid, mida üritame edaspidi JKK Sõnumite ja infolehtede väljaandmisel kajastada. **Aitäh kõigile küsitluse täitjatele!**

Õnn naeratas JKK saunalina loosimisel **Krista Karask** ile Ida-Virumaalt. **Palju õnne!**

JKK 2006. aasta arvudes

- JKK andmebaasis oli 31.12.2006 seisuga 141 906 sea, 2 461 168 veise ja 593 kitse andmed.
- 2006. aastal sisestati JKKs 1 233 565 piimaveiste sündmust. Loomapidajad sisestasid elektrooniliselt 161 851 piimaveiste sündmust.
- Possu kaudu sisestati sigade andmebaasi 180 231 põlvnemise ja toodangu kirjet.
- Lihaveiste andmebaasi sisestati 10 227 sündmust.
- 31.12.2006 seisuga oli programmi Vissuke kasutajaid 431, Possu kasutajaid 45 ja Liisu kasutajaid 23.
- Sigade jõudluskontrolli alustas kolm ja lõpetas neli farmi. Piimaveiste jõudluskontrolli alustati 14 ja lõpetati 576 korral. Lihaveiste jõudluskontrolli alustati 40 ja lõpetati 102 korral.
- Klientidele korraldati üks seminar ja 16 infopäeva.
- Anti välja 371 veiste ja 43 sigade jõudlusandmete koguja tunnistust.
- Viidi läbi 33 seafarmi külastust, 565 piimakarja külastust ning teostati 165 järelkontroll-lüpsi (millest 114 olid esmakordsed ning 51 teistkordsed).
- JKK laboris analüüsiti 1,64 miljonit piimaproovi, mis on 136 666 proovi kuus. Liitritesse ümberarvutatuna teeb see 5500 liitrit piima kuus.
- JKK piimaproovide kogumise auto läbib iga kuu 315 piimaproovi kogumise punkti. Piimaringide pikkus kokku on 10 720 kilomeetrit. 2006. aastal läbiti piimaproovide kogumisel ca 129 000 kilomeetrit, mis oleks ligikaudu 3,2 tiiru ümber maakera.
- Piimaproovide laborisse jõudmisest kuni vastuste postitamiseni kulub keskmiselt kaks päeva.
- Müüdi 105 398 veiste, 29 434 lammaste, 10 751 sigade ja 783 kitsede kõrvamarki ning 16 599 veiste, 1040 lammaste ja 21 kitsede asenduskõrvamarki.

Tööjuubelid

10. tööjuubel

01.06.2007 Malle Unt – zootehnik
Pärnumaal

www.jkkeskus.ee
keskus@jkkeskus.ee

Jõudluskontrolli Keskus

Estonian Animal Recording Centre

Kreutzwaldi 48A, Tartu 50094

Tel 738 7700

Faks 738 7702

Piimaveiste ja kitsede jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7738
Sigade jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7765
Kõrvamärkide müük	738 7762
Järvamaa klienditeenindaja	738 7751
Harju-, Hiiu-, Ida-Viru-, Jõgeva-, Valga-, Võrumaa klienditeenindaja	738 7752
Lääne-, Põlva-, Rapla-, Tartu- ja Viljandimaa klienditeenindaja	738 7753
Lääne-Viru, Pärnu-, Saaremaa klienditeenindaja	738 7754
Põlvnemisandmed (veised)	738 7756
Geneetiline hindamine (veised)	738 7731
Geneetiline hindamine (sead)	738 7735
Raamatupidamine	738 7700

Labor

Kreutzwaldi 46, 50094 Tartu	
Tel.	738 7726
Faks	738 7724
Piimameetrite testimine	738 7722
Piimaproovide vastuvõtt	738 7721
Piimaringid	738 7726

Maakondade zootehnikud

Harjumaa	Maire Põhjola	Tuleviku 3, Laagri, Harju mk	tel 679 6419	gsm 516 7886	K 9.00-16.00
Hiiumaa	Ly Kogermann	Mäe 2, Käina	tel 463 1147	gsm 516 7815	E 9.00-14.00
Ida-Virumaa	Ludmilla Aan	Rakvere 27, Jõhvi		gsm 516 7816	2. ja 4. T 10.00-14.00
Jõgevamaa	Merle Lillik	Ravila 10, Jõgeva	tel 776 0048	gsm 516 7868	E 9.00-15.00; K 9.00-12.00
Järvamaa	Anne Rosenberg	Prääma küla, Paide vald	tel 385 0286	gsm 510 3312	E 9.30-12.00; K 9.30-15.00
Lääne-Virumaa	Ludmilla Aan	Neffi 2, Rakvere	tel 322 7018	gsm 516 7816	E 9.00-14.00
Läänemaa	Maila Kirs	Posti 30, Haapsalu	tel 473 3007	gsm 509 4675	K 9.00-15.00
Põlvamaa	Evi Prins	Puuri tee 1, Põlva	tel 799 3007	gsm 520 6231	K 10.00-13.00
Pärnumaa	Malle Unt	Haapsalu mnt. 86, Pärnu	tel 443 3120	gsm 516 7878	E 10.00-14.00
Raplamaa	Maila Kirs	Kuusiku tee 6, Rapla	tel 485 5673	gsm 509 4675	E 9.00-15.00
Saaremaa	Aarne Põlluäär	Kohtu 10, Kuressaare	tel 453 1352	gsm 517 4320	E 9.00-15.00
Tartumaa	Merle Lillik	Kreutzwaldi 48A-215, Tartu	tel 738 7739	gsm 516 7868	1. ja 3. T 8.00-15.00
Valgamaa	Evi Prins	Lai 19, Valga	tel 764 1754	gsm 520 6231	2. ja 4. E 10.00-13.00
Viljandimaa	Aini Maalmeister	Vabaduse plats 4, Viljandi	tel 433 3713	gsm 524 0147	T 9.00-14.00
Võrumaa	Evi Prins	Liiva 11, Võru	tel 782 1253	gsm 520 6231	T 10.00-13.00